

Lægepraksis fejrer 150 år

Det er sjældent, at en almen praksis kan fejre 150-års jubilæum. En klinik i det midtjyske har netop nået denne milepæl – endda med beliggenhed på den samme adresse i Skødstrup lidt uden for Aarhus. I den anledning udgav klinikken en bog, der giver indblik i livet som praktiserende læge gennem de seneste 150 år - fra 1872 til 2022.

At portrættere en virksomhed med et forløb på 150 år er en mangefacetteret opgave. Også selvom man har været medaktør gennem de sidste 35 år af årrækken. Der findes jo enkelte patienter, der kan huske 80-90 år tilbage, og udviklingen har på alle niveauer været voldsom for lægepraksis, lægevidenskaben, samfundet og det enkelte individ. Det er næppe muligt at dække alle facetter af den udvikling. Men i 2012 satte vi os i Skødstrup Lægepraksis for at beskrive, hvordan det i vores optik kan have set ud.

Anledningen var blandt andet jubilæet på de 150 år, men også det faktum, at der i disse år sker et generationskifte i almen praksis, ikke blot i Skødstrup, men over alt i almen praksis synes ændringer at være påkrævede. Ud fra de muligheder, som vi havde i form af kildemateriale, egne erindringer og patienters fortællinger, har vi valgt nogle nedslagspunkter, der beskriver en landpraksis' forvandling til en forstadspraksis ved Aarhus.

Det lykkedes os at samle billeder og tekster til bogen "Skødstrup Lægepraksis 1872 – 2022" og få den trykt til jubilæet. En komplet liste over de kolleger, der har været involveret, inklusive et større eller mindre curriculum vitae, er også med. Andre emner kunne godt ønskes belyst, men man kan jo blive ved, og der skal jo også være noget til andre at gå i gang med.

Jernbanen gav nye muligheder

Johan Christian Georg Bencke flyttede i en alder af 24 år til Skødstrup. Han var næsten nyuddannet læge fra Københavns Universitet. Hvorfor han valgte netop Skødstrup, vides ikke. Jernbanen var planlagt og blev etableret i 1877 på forbindelsen Århus-Grenå, hvilket jo gjorde det muligt at komme hurtigt fra Skødstrup til de omliggende byer og Århus. I det tidsrum, hvor man byggede jernbaner over hele landet, startede mange nye lægepraksis i stationsbyerne, da de forbedrede transportmuligheder udvidede patientgrundlaget.

I Skødstrup sogn boede ca. 1.000 mennesker, hovedsageligt på gårdene, men der var også forskellige håndværkere i sognet; tømrere, snedkere, sko-

Bogen har fået flot opmærksomhed i lokale medier. Foto venligst udlånt fra bladet "8541".

Fra 1874 til 1968 var denne bygning og praksis synonyme. De blev endda handlet i samme skøde, inklusive hestekøretøj og liberier til husken. Da der i 1967 skulle være plads til tre læger, måtte man bygge en ny bygning på den anden side af gaden.
Foto: Skødstrup Lægepraksis.

Huset her var kortvarigt lægebolig. Georg Behncke havde lejet et værelse i bedkerens hus i de første 1-2 år.
Foto: Skødstrup Lægepraksis.

mager og banearbejdere. På samme tid var Århus af en størrelse på 10.000 personer, der blev betjent af 17 læger. Uden for byerne var der gennemsnitligt 3.300 personer per læge. Der var en stor befolkningsvækst i årene op til århundredskiftet, hvilket var en følge af bedre hygiejne, lægehjælp og større velstand. Byerne var på den tid præget af pladsmangel, dårlig kloakering og elendig vandforsyning. Det var i tiden efter 1864 med tabet af ca. 30 % af Danmarks område, Sønderjylland. Mange læger fra Københavns Universitet søgte ud i landet, hvor der var frisk luft og rigeligt brug for læger. Der var fri nedsættelsesret. Man lejede et lokale og satte sit navn på døren (se annoncen).

Fra landsbylæge til distriktslæge og kredslæge

Nu var Georgs praksis jo en nul-praksis og kunne næppe brødføde en familie. Men som tiden gik, var det muligt og nødvendigt med en hustru som medhjælp tillige med en ung pige til at hjælpe med husførelsen.

Der var 7-8 kilometer til den nærmeste lægepraksis i Hornslet, hvor der også var apotek. Georg var flittig med patienterne og skrev også en del artikler i Hospitalstidende fra 1873 til 1894. Det blev til i alt 14 artikler. Fra Skødstrup flyttede lægefamilien til Åkirkeby på Bornholm og herfra til Glostrup i 1891, hvor Georg først blev distriktslæge og senere kredslæge.

Forløbet af Georgs karriere er karakteristisk for de følgende læger i Skødstrup, der gennemsnitligt blev i byen 5-6 år. En del kom direkte fra eksamensbordet og drog videre til andre praksis. Mange vendte tilbage til København, hvor de var født. En enkelt var født i Skødstrup (F. Hasle), men han flyttede også videre. Den første læge, som var uddannet fra Aarhus Universitet, var Kai Granlie, der startede praksis i 1947 i kompagniskab med Johs. Christensen og blev i 38 år. Efter 75 år med solopraksis startede den sidste halvdel af perioden som kompagniskab, og det er vi stadig.

Samarbejde og et væld af kilder

Vi er i dag et levende fællesskab med 8 kompagnoner, der hver har en stemme, og vi deler overskuddet ligeligt, dog under hensyntagen til de forskellige aktiviteter, som den enkelte læge har ud af huset.

Lægehusets og lægepraksis' udvikling er i forbindelse med 150-års jubilæet beskrevet i en bog, som er blevet til i et samarbejde mellem alle levende både nuværende og tidligere kompagnoner i huset. Der har været tale om samarbejde, som vi er vant til fra dagligdagen i en kompagniskabspraksis. Der har været talrige kilder til materialet, som er indsamlet over en periode på 35-40 år. En del af lægerne har skrevet artikler, og det har været tilstræbt,

at man havde udadvendt aktivitet af fagpolitisk, faglig eller undervisningsmæssig karakter i de sidste 55 år.

Det har givet mulighed for at gå tilbage og se, hvordan vilkårene og sygdomsbillederne har ændret sig. Vi har blandt andet journaler, som er bevaret fra 1885 til 1888 og senere i en periode i 1960'erne, hvor journalen stadig var håndskrevet. Herefter var journalerne maskinskrivne, og fra januar 1992 har alt journalmateriale været digitaliseret.

En historie fra lægelivet anno 1876

Jeg har siden 1983 været interesseret i historien. Det startede på en juleaften, hvor jeg var på vagt på Hobro sygehus. Der var ikke meget at lave, og jeg kiggede mig omkring i biblioteket.

Her fandt jeg en årgang af Hospitals-tidende fra 1877. Da jeg slog op på en forside af bladet fra 6. juni 1877, stod der "Forgiftning ved hugormebed – ved læge G. Behncke, Skødstrup v. Aarhus". Det var en historie fra det virkelige lægeliv anno 1876. Det var spændende for mig, også fordi jeg er opvokset i Skødstrup. Den artikel måtte jo med i jubilæumsbogen.

Forløbet af skriveprocessen for bogen var noget ujævn, men det lykkedes at komme frem til en historie om sundhed og sygdom i 150 år. Vi har alle lært meget af processen og om hinanden. Det er givende at vide, hvis skuldre man står på. Og det er berigende at få en fornemmelse af, hvordan vilkårene var for praktiserende læger før i tiden. //

PRACTICUS // opslag

PLU

Praktiserende
Lægers Uddannelses- og
Udviklingsfond

Fra Praktiserende Lægers Uddannelses- og Udviklingsfond vil et beløb være til uddeling i maj 2023.

Det er fondens formål at virke til fremme af alment praktiserende lægers funktion i sundhedstjenesten til gavn for folkesundheden, herunder primært ved at yde støtte til videnskabelige og forskningsmæssige opgaver i almen praksis, projekter inden for uddannelse og efteruddannelse, praksisudviklingsprojekter, sundhedspædagogiske og tilsvarende foranstaltninger.

Støtten kan gives til praktiserende læger, yngre læger under uddannelse i almen medicin, samt læger og andre med tæt tilknytning til almen praksis, herunder de almenmedicinske forskningsmiljøer i nævnte prioriterede rækkefølge. "Græsrodder" prioriteres relativt højt.

Der kan primært ydes støtte til egen løn, vikarløn og/eller kontorhold i mindre omfang. Støtten kan gives såvel i forberedelsesfasen som under gennemførelse og i skrivefasen. Oversættelse af manuskripter, deltagelse i viden-

skabelige møder, forskningsmetodologiske kurser og kongresser, hvor man fremlægger originalarbejde, støttes i begrænset omfang. Der kan ikke søges om støtte til indkøb af apparatur eller it.

Ansøgningsskema kræves og udfyldes via DSAM's hjemmeside www.dsam.dk > Forskning > PLU-fonden.

Ansøgninger udfyldes online og infoside (underskriftside) samt eventuelle underbilag fremsendes til:

PLU's sekretariat
Stockholmsgade 55, st.
2100 København Ø.

Ansøgningsfrist: onsdag den 19. april 2023.

Nærmere oplysninger kan indhentes i PLU's sekretariat på tlf. 35 26 67 85.